

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

جواهر البلاغه

علاقات مجاز (۲)

جلسه ۵۴

استاد رفعتی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

علاقات مجاز مفرد مرسل

۱۶- المبدلیة: شیء، مبدل منه از غیر است (از لفظ مبدل منه، اراده بدل شود): **أكلت دم زید.**

۱۷- المجاورة: شیء، مجاور شیء دیگر باشد (اسم یک شیء به مجاورش اطلاق شود): **كلمتُ الجدار.**

۱۸- التعلق الاشتقاقی (آمدن یک صیغه در جایگاه دیگری):

الف- اطلاق مصدر بر اسم مفعول: **صنع الله الذي أتقن كل شیء.**

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ب- اطلاق اسم فاعل بر مصدر: **لیس لوقعتها كاذبة.**

ج- اطلاق اسم فاعل بر اسم مفعول: **لا عاصم اليوم من أمر الله إلا من رحم.**

د- اطلاق اسم مفعول بر اسم فاعل: **حجابا مستورا.**

مجاز عقلی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

یعنی اسناد فعل یا آنچه در معنای فعل است، به غیر آنچه که برای او است در ظاهر و نزد متکلم؛ بخاطر علاقه، همراه با قرینه‌ای که مانع است از اینکه اسناد به «ما هو له» باشد.

مرکز مجاز امام صادق (ع)

مشهور ترین علاقات مجاز عقلی:

۱- الزمانية: من سرّه زمن ساءته أزمان.

۲- المكانية: وجعلنا الأنهار تجري من تحتهم.

۳- السببية: إني لمن معشر أفنى أوائلهم – قيل الكماة: ألا أين المحامونا؟

۴- المصدرية: سيذكرني قومي إذا جد جد هم – و في الليلة الظلماء يفتقد البدر

۵- المفعولية: سرنى حديث الوامق.

۶- الفاعلية: جعلت بينى و بينك حجابا مستورا.

تنبيهات:

۱- همان گونه که مجاز عقلی در إسناد واقع می شود، در نسبت اضافیه نیز واقع می شود: **جری الأنهار**.

۲- فعل مبنی بر فاعل و اسم فاعل، زمانی که اسناد داده می شوند به مفعول، علاقه بین آنها، مفعولیت است.

فعل مبنی بر مفعول و اسم مفعول، زمانی که اسناد داده می شوند به فاعل، علاقه بین آنها، فاعلیت

۳- مجاز عقلی، کاربردهای زیادی دارد و راهی است که هیچ گوینده یا نویسنده‌ای از آن بی نیاز نیست.